

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΤΡΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΤΗΙ ΣΥΜΠΡΑΞΕΙ

ΒΛΑΣΙΟΥ ΣΚΟΡΑΒΕΗ, π. Διευθυντοῦ τοῦ Διδασκαλείου Πελοποννήσου, ΑΛΕΞΙΟΥ ΖΑΜΑΡΙΟΥ Διευθυντοῦ τῶν Ζαριφείων Διδασκαλείων ἐν Φιλιππουπόλει, ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ, Διευθυντοῦ τοῦ Διδασκαλείου Πελοποννήσου, ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ Δ. ΓΡΑΦΕΙΑΔΟΥ, ὑποδ. τοῦ Ὁρφανοτροφείου Χατζηκώστα.

ΕΝ ΤΗΙ ΗΜΕΔΑΠΗΙ
Συνδρομὴ ἑτησία προπληρωτὰ
δραχ. 6

Παρακαλοῦμεν τοὺς καθυστεροῦν-
τας νὰ ἀποστείλωσιν αὐτὴν ἐν
συστημένῃ ἐπιστολῇ.

ΥΠΟ

Π. Π. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

ΓΡΑΦΕΙΑ: Ὁδὸς Ἀναγνωστοπούλου ἀριθ. 16. ματόσημα Τευρκίας (5 γρ. 1 φρ.

ΕΝ ΤΗΙ ΑΛΛΟΔΑΠΗΙ
Συνδρομὴ ἑτησία προπληρωτὰ
φρ. χρ. 7

Ἀποστέλλεται διὰ συστημένης
ἐπιστολῆς εἰς μονόγροσσα γραμ-
ματόσημα Τευρκίας (5 γρ. 1 φρ.

Ἄριθ. 13

Ἐν Ἀθήναις τῇ 29 Ὀκτωβρίου 1893.

Ἔτος Β'.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ: Herbert Spencer. Περί διανοητικῆς μορφώσεως. Τρίτον ἀνάγνωσμα.—Ὁφειλομένη ἀπάντησις.
—Σκέψεις ἐπὶ τῶν ἠζητημάτων τῆς Ἐκπαιδεύσεως.—Ἀνέκδοτον ἀληθέστατον.—Ποίημα.

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Ἡ τύπωσις τοῦ μεγάλου παιδαγωγικοῦ ἔργου τῶν νεωτέρων χρόνων, τοῦ Αἰμιλίου τοῦ Ρουσσῶ, ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς γλώσσῃ ἤρξατο νὰ γίνηται, παρακαλοῦνται δὲ οἱ λαβόντες ἀγγελίας νὰ ἐπιστρέψωσιν ἡμῖν ταύτας, ἧ οἱ βουλόμενοι νὰ ἔχωσι τὸ ἔργον νὰ δηλώσωσιν ἡμῖν τοῦτο νῦν, διότι κατόπιν καὶ τριπλάσια ἐὰν πληρώσωσι, δὲν θὰ εὐρίσκωσι τὸ ἀθάνατον περὶ ἀνατροφῆς σύγγραμμα.

HERBERT SPENCER

Β'. Περί διανοητικῆς μορφώσεως.

Τρίτον ἀνάγνωσμα.

(Συνέχεια ἰδὲ προηγούμενον φύλλον)

Τὸ σύστημα τῆς μηχανικῆς ἀποστηθίσεως ἐξετίμα, ὅπως καὶ τὰ ἄλλα τῆς ἐποχῆς του συστήματα, μᾶλλον τοὺς τύπους καὶ τὰ σύμβολα ἢ τὰ πράγματα, χάριν τῶν ὁποίων ἦσαν αὐτὰ τὰ σύμβολα. Νὰ ἐπαναλαμβάνῃ ὁ μαθητὴς τὰς λέξεις τοῦτο ἦτο τὸ πᾶν, νὰ μὴ ἐννοῇ ὅμως τὴν ἐννοίαν τοῦτο δὲν ἐσήμαινε τίποτε καὶ οὕτω ἐθυσιάζετο τὸ πνεῦμα εἰς τὸ γράμμα. Καὶ εἰκότως· διότι ὅσα περισσότερον προσέχομεν εἰς τὸ σημεῖον, τοσοῦτω ἀπροσεκτώτεροι γινόμεθα εἰς τὸ σημανόμενον. Περὶ τῆς ἀποστηθίσεως εἶπεν ἤδη πρὸ πολλοῦ πάνυ ὀρθῶς ὁ Montaigne: Savoir par coeur n'est pas savoir.

Ἐπ' ἴσης ἤρχισε μὲ τὴν ἀποστήθισιν νὰ καταπίπτῃ καὶ ἡ διδασκαλία τῶν ξηρῶν κανόνων. Κατ' ἀρχὰς τὰ πράγματα τὰ καθ' ἕκαστα καὶ ἔπειτα ἡ γενίκευσις εἶναι νέα μέθοδος καὶ ὑπὸ τῆς θεωρίας καὶ ὑπὸ τῆς πείρας ἀποδεικνυομένη ὀρθοτάτη. Ἡ μέθοδος τῶν κανόνων ἀπορρίπτεται, διότι δίδει γνώσεις ἀσυναρτήτους καὶ δὲν συντελεῖ εἰς τὴν ἀληθῆ κατανοήσιν τῶν πραγμάτων, ἀλλὰ περιορίζεται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν. Τὸ νὰ διδῆται τὸ ἐξαγόμενον μιᾶς ἐρεύνης χωρὶς νὰ δεικνύηται καὶ ὁ τρόπος τῆς ἐρεύνης αὐτῆς θεωρεῖται ὡς ἐξασθενοῦν τὸν νοῦν καὶ πρὸς οὐδὲν ὠφελοῦν. Αἱ γενικαὶ ἀλήθειαι, ὅπως παρέχωσι διαρκῆ καὶ τὴν προσήκουσαν ὠφέλειαν, δὲν πρέπει νὰ δίδονται ἀλλὰ νὰ ἀποκτῶνται. Ἡ παροιμία ἀνεμομαζώματα διαβολοσκορπίσματα δεικνύεται οὐ μόνον ἐπὶ τοῦ πλούτου, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν γνώσεων ἀληθῆς. Ὁ λόγος δέ, δι' ὃν δὲν πρέπει νὰ δίδηται πρῶτον ὁ κανὼν καὶ ἔπειτα τὸ πρᾶγμα εἶναι ὁ ἐξῆς· διότι ὁ κανὼν μὴ ἐφαρμοζόμενος πανταχοῦ διευκολύνει τὸν ἄνθρωπον μόνον ἐκεῖ, ἐνθα οὗτος ἰσχύει, πέρα δὲ τῶν κανόνων ἴσταται ὁ νέος ἐγκαταλελειμμένος καὶ ἀμήχανος, ἐν ᾧ τὸναντίον ὁ ἐκ τῶν μερικῶν περιπτώσεων σχηματίσας μόνος διὰ τῆς ἰδίας ἑαυτοῦ ἐνεργείας ἀρχὰς καὶ εἰς περιπτώσεις διαφόρους θὰ σκεφθῇ νὰ ἐξεύρῃ μόνος καὶ τοὺς κανόνας, εἰς οὓς νὰ ὑπαγάγῃ καὶ ταύτας. Μεταξὺ ἐνὸς πνεύματος κανόνων καὶ ἐνὸς πνεύματος ἀρχῶν ὑπάρχει ἡ αὐτὴ διαφορά, ἣτις ὑπάρχει μεταξὺ ἐνὸς ἀτάκτως ἐρριμένου σωροῦ πραγμάτων ὀργανικῶς διατεταγμένων καὶ ἀποτελούντων ἐν ὅλον. Κατὰ τὴν δευτέραν περίπτωσιν οὐ μόνον συγκρατοῦνται τὰ μέρη καὶ δὲν ἀπόλλυται μηδὲν, ἀλλ' ἐμφανίζεται καὶ τοῦτο τὸ καλόν, ὅτι αἱ τοιαῦται γνώσεις γίνονται ἐνεργὸν μέσον πρὸς ἐλευθέραν ἐρευναν, πρὸς ἀνεξάρτητον ἀντίληψιν, πρὸς ἀνακάλυψιν τῶν μέχρι τοῦδε ἀγνώστων—καθαρῶς σκοποί, οὓς κατὰ τὴν πρώτην

ανάπτυξέως, ἥν διατρέχουσι πάντα τὰ πνεύματα μέχρι τῆς ώριμάνσεως αὐτῶν.

Καὶ τῇ ἀληθείᾳ, ἡ θεμελιώδης αὐτῆ ἀρχή, καθ' ἥν ἡ διάταξις τῆς ὕλης καὶ ἡ μέθοδος πρέπει νὰ συμφωνῶσι πρὸς τὴν πορείαν τῆς ἀναπτύξεως ὡς καὶ πρὸς τὴν ἐκάστοτε κατάστασιν τῶν πνευματικῶν δυνάμεων—ἀρχή, ἣτις περιέχει οὕτως ἐναργῆ ἀλήθειαν, ὡστε ἀφ' οὗ τεθῆ ἀπαξ φαίνεται πλέον αὐτόδηλος,—ἡ ἀρχὴ αὕτη οὐδέποτε τελέως περιεφρονήθη. Οἱ διδάσκαλοι προσήρμωσαν πρὸς τὴν ἀρχὴν ταύτην τὴν διδασκαλίαν τῶν διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον ὅτι ἀνατροφή ἄνευ τῆς τηρήσεως τῆς ἀρχῆς ταύτης ἀποβαίνει ἀδύνατος. Εἰς τοὺς παῖδας οὐδέποτε ἐδιδάχθη μέθοδος τῶν τριῶν πρὸ τῆς προσθέσεως, οὐδέποτε ἐδόθη αὐτοῖς νὰ κάμωσιν ἐκθέσεις πρὶν συνηθίσωσι νὰ γράψωσι. Ἄλλὰ τὸ σφάλμα τῆς παλαιᾶς μεθόδου ἐγκριταί ἐν τούτῳ ὅτι δὲν ἀναγνωρίζει γενικῶς ὅτι εἶναι ἠναγκασμένη νὰ ἀναγνωρίσῃ μερικῶς. Καὶ ὅμως ἡ ἀρχὴ αὕτη ἰσχύει εἰς πᾶσαν περίστασιν. Τὸ νὰ θέλῃ τις ἰδέας γενικὰς ἐννοουμένας μόνον διὰ τῶν μερικῶν νὰ διδάσκη πρὸ τῶν μερικῶν εἶναι τόσον παρὰ φύσιν καὶ ἄτοπον, ὅσον ἄτοπον εἶναι νὰ θέλωμεν νὰ ἀναβῶμεν εἰς τὸ ἄνω πάτωμα μιᾶς οἰκίας καὶ εἶτα νὰ κάμωμεν χροῆσιν τῆς κλιμακῶς. Ὅταν θέλωμεν νὰ διδάξωμεν καλῶς μίαν ἐπιστήμην πρέπει νὰ ἀρχίσωμεν ἐκ τῶν ἀπλῶν ἐπινοιών καὶ εἶτα βαθμηδὸν νὰ προβῶμεν εἰς τὰς συνθέτους καὶ συνθετωτέρας. Ἡ δὲ ἀνάπτυξις τοῦ πνεύματος συνίσταται εἰς τὴν ἀντίληψιν αὐτῶν τῶν ἐπινοιών. Ἄλλ' ἡ ἀντίληψις αὕτη εἶναι ἀδύνατος, ἂν αἱ ἐπινοίαι δὲν προσαχθῶσι κατὰ τὸν φυσικὸν τρόπον. Καὶ ἂν δὲν τηρηθῆ ἡ φυσικὴ τάξις, οἱ μαθηταὶ θὰ δεῖξωσιν ἀδιαφορίαν καὶ ἀηδίαν εἰς τὸ μάθημα. Καὶ ἂν δὲν εἶναι εὐφραδῆς ἀρκούντως, ὡστε νὰ ἀναπληρῶσιν αὐτοὶ μόνον τὰ καινά, αἱ κακῶς προσφερόμεναι γνώσεις θὰ μὲνωσι νεκραὶ ἐν τῇ μνήμῃ τῶν μαθητῶν μικρὰν ἢ οὐδεμίαν ὠφέλειαν ἐπιφέρουσαι.

Ἄλλ' ἡδύνατό τις νὰ ἐρωτήσῃ. « Ἄν εἶναι ἀληθές ὅτι τὸ πνεῦμα ὡς καὶ τὸ σῶμα ἔχουσι προωρισμένην τὴν ἀνάπτυξίν των, ἂν τοῦτο ἀναπτύσσεται οἰκοθεν, ἂν ἡ ἔφεσις πρὸς τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ μάθημα ἀναφαίνεται μόνη, ὅταν ἕκαστον τούτων δύναται νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς διατροφήν του, ἂν πράγματι ἐν αὐτῷ ὑπάρχει φωνή, ἣτις προτρέπει αὐτὸ εἰς ἐκάστην ὀρθὴν ἐνέργειαν, τότε τίς ἢ ἀνάγκη τῆς ἡμετέρας οἰαδῆποτε παρεμβάσεως; Διατί νὰ μὴν ἀφίνωμεν τὸν ἄνθρωπον ὅλως εἰς τὴν φωνὴν τῆς φύσεως; Διὰ τί νὰ μὴ μὲνωμεν ἡμεῖς ἐντελῶς παθητικοὶ καὶ νὰ ἀφίνωμεν τοὺς παῖδας νὰ ἀποκτῶσι γνώσεις ὅσας καὶ οἷας δύναται. Διὰ τί νὰ μὴν εἰμεθα συνεπεῖς πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς; Ἡ ἐρώτησις αὕτη φαίνεται ἐπικίνδυνος. Δι' αὐτῆς νομίζει τις ὅτι δύναται νὰ ἀποδείξῃ τὰ ἡμέτερα συμπεράσματα μάταια. Ἄλλ' ἡ ἡμέτερα θέσις δὲν εἶναι τόσον εὐάλωτος, ὅσον ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται. Καὶ τοῦτο

θὰ ἐπιβεβαιώσῃ ἐν βλέμμα ἡμῶν εἰς παρομοίαις τῆς φύσεως περιπτώσεις. Εἶναι γενικὸς βιολογικὸς νόμος ὅτι ὅσα συνθετώτερος ὁ ὄργανισμός, τόσῳ καὶ μακρότερος ὁ χρόνος, καθ' ὃν πρέπει οὗτος νὰ μένῃ ἐν τῷ μητρικῷ ὄργανισμῷ τροφῆς ἕνεκα καὶ διαφυλάξεως. Ἦνα δὲ περιορισθῶμεν ἐν τῷ ζωικῷ μόνον βασιλείῳ ποία διαφορὰ ὄντως ὑπάρχει μετὰ τῆς μονάδος (Monera), ζωοφύου πολλαπλασιαζομένου διὰ τῆς ὑποδιαιρέσεως, καὶ εὐθὺς λαμβάνοντος τὴν τελείαν αὐτοῦ ἀνάπτυξιν, καὶ τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ ὁποίου οἱ ἐκγονοὶ οὐ μόνον διαμένουσι χρόνον μακρὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν γέννησιν ἐξαρτῶνται ἱκανὸν χρόνον ἐκ τῆς μητρὸς αὐτῶν τρεφόμενοι μὲ τὸ γάλα αὐτῆς, καὶ κατόπιν πάλιν ἔχουν ἀνάγκην σιτίσεως, ἐνδυμασίας, κατοικίας κλπ. καὶ καθόλου μόλις ἀπὸ τοῦ 15 ἔτους μέχρι τοῦ 20 τῆς ἡλικίας των ἀπολαύουσι σχετικῆς τινοῦ αὐτοτελείας; Ὁ νόμος οὗτος ὁ ἰσχύων διὰ τὸ πνεῦμα ἰσχύει καὶ διὰ τὸ σῶμα. Καὶ κατὰ τὴν πνευματικὴν διατροφήν ὅσα εἶναι τελειότερον τὸ ζῶον, μάλιστα δὲ ὁ ἄνθρωπος, τοσούτῳ μᾶλλον ἔχει ἀνάγκην τῆς βοήθειαι τῶν μεγάλων. Καθὼς τὸ ἀρτιγέννητον βρέφος δὲν ἔχει τὴν ἱκανότητα νὰ περιπατῇ, οὕτω καὶ δὲν δύναται νὰ πορισθῇ μόνον τοῦ τὰ μέσα πρὸς ἐξάσκησιν τῶν αἰσθητηρίων του, ὡς δὲν δύναται νὰ εὔρῃ καὶ σιτία διὰ τὸν στόμαχόν του. Καθὼς εἶναι ἀνίκανον νὰ παρασκευάσῃ αὐτὸ τὴν τροφήν του, οὕτω εἶναι ἀνίκανον καὶ νὰ τακτοποιῇ καταλλήλως πρὸς τὴν ἀντίληψίν του τὰς γνώσεις. Τὴν γλῶσσαν, δι' ἧς μεταδίδονται αἱ ὑψηλότεραι ἀλήθειαι, ὀφείλει νὰ μάθῃ ἐκ τῶν περὶ αὐτό. Μεθ' ὅλην ὅμως τὴν καθ' ἡμέραν φροντίδα διὰ τὰς ἀπαιτούμενας γνώσεις, διὰ τὴν κατάλληλον αὐτῶν προπαρασκευῆν, διὰ τὴν μεταδοσιν αὐτῶν ἐν καταλλήλοις χρονικοῖς διαστήμασι, ἀφίεται ἐν τούτοις μεγάλη ἐλευθερία καὶ εἰς τὸ πνεῦμα καὶ εἰς τὸ σῶμα πρὸς ἐλευθέρας ἐργασίας. Καὶ εἰς ἀμφότερα ταῦτα τὸ κύριον ἔργον τῶν γονέων εἶναι νὰ προσέχωσιν, ὅπως τηρῶνται οἱ ὅροι τῆς αὐξήσεως. Καὶ καθὼς ἀπαιτεῖται νὰ πληρῶνται οἱ ὅροι οὗτοι εἰς τὴν παρασκευῆν τῆς τροφῆς, τῆς ἐνδυμασίας, τῆς σιτίσεως, χωρὶς νὰ παρεμποδίζεταί ποσῶς ἢ ἐλευθέρᾳ ἐνὸς ἐκάστου τῶν μελῶν ἀνάπτυξις καὶ ἡ λειτουργία αὐτῶν, οὕτω δύναται νὰ δίδωνται καὶ εἰς τὰ παιδία τόνοι πρὸς μίμησιν, ἀντικείμενα πρὸς ἐξέτασιν, βιβλία πρὸς ἀνάγνωσιν, προβλήματα πρὸς λύσιν, χωρὶς νὰ παραβλάπη τοῦτο ποσῶς αὐτά, ἀρκεὶ μόνον νὰ μὴ ἀπαιτεῖται οὐδεμία βία οὔτε ἔμμεσος οὔτε ἄμεσος, τούναντίον μάλιστα προάγει ἐξαισίως καὶ διευκολύνει θαυμασίως τὴν ἀνάπτυξιν καὶ πρόοδον αὐτῶν. Τὰ μαθήματα λοιπὸν δὲν εἶναι περιττά, ἀλλὰ διευκολυντικά καὶ προαγωγικά τῆς πνευματικῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἀνθρώπου.

ἀκολουθεῖ

ΟΦΕΙΛΟΜΕΝΗ ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ

Ὡς γνωστὸν ὁ πρῶν ὑπουργὸς τῆς Ἐκπαιδεύσεως κ. Ἀθ. Εὐταξίας συνεκάλεσεν ἐπιτροπείας πρὸς σύνταξιν νόμων, δι' ὧν ἐνόμιζεν ὅτι ἡδύνατο νὰ προαχθῶσιν οἱ διάφοροι κλάδοι τοῦ οὐ προύστατο Ἵπουργείου. Μία δὲ τῶν ἐπιτροπειῶν τούτων ἦτο καὶ ἡ ἀσχολουμένη εἰς τὴν ἀνεύρεσιν τῶν ἐλλείψεων τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως κατὰ τε τὸ διδακτικὸν αὐτῆς μέρος καὶ κατὰ τὸ διοικητικόν. Εἰς τὴν ἐπιτροπείαν ταύτην ὁ κ. Ἵπουργὸς ἐνηρστήθη νὰ καλέσῃ καὶ ἡμᾶς νομίζων ὅτι ἡδύναμεθα καὶ ἡμεῖς κατὰ τι νὰ συντελέσωμεν εἰς τὴν ἐνυρμωτέραν τῶν σχολείων καὶ τῆς ὑπηρεσίας κινήσιν. Τὸ μέτρον τοῦτο τοῦ κ. Εὐταξίου, περὶ οὗ ἡ Ἐκπαιδεύσις ἐπανειλημμένως ἐν τῷ παρελθόντι ἔτει ἔκαμεν λόγον, ἀποδίδουσα τὰ ἄστοχα μέτρα τοῦ Ἵπουργείου εἰς τὴν ἐλλείψιν πάσης περὶ αὐτῶν πρότερον συζήτησεως καὶ ἐπεξεργασίας, ἔθεωρήσαμεν καὶ τότε καὶ τώρα θεωρούμεν ὡς λίαν συνετὸν καὶ ὡς δυνάμενον νὰ προφυλάξῃ τὸ Κράτος ἀπὸ ἀμελετήτους καὶ ἀκατεργάστους ἰδέαις τῶν κ. τμηματάρχων, αἵτινες ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ καταστρώνοντα ἐν τῷ χάρτῃ καὶ ἐν βραχυτέρῳ ἀκόμη χρόνῳ γίνονται νόμοι τοῦ Κράτους. Εὐχόμεθα δὲ τὸ μέτρον τοῦτο νὰ ἐπικρατήσῃ καὶ εἰς τὴν παρούσαν καὶ εἰς τὴν μέλλουσαν Κυβέρνησιν. Ἄλλ' ἐν ᾧ τὸ μέτρον τοῦτο εἶναι τοιοῦτο, πολλοὶ τοῦ κλάδου ἡμῶν συναδέλφοι εἶτε διότι δὲν ἐτιμήθησαν καὶ αὐτοὶ διὰ τῆς συμμετοχῆς εἰς τὰς συνεδρίας αὐτάς, εἶτε διότι θέλουσι νὰ πωλήσωσιν ἀφοσίωσιν δὴθεν εἰς ὠρισμένα κόμματα πολιτικά, εἰς α' λέγουσι ὅτι ἀνήκουν, ἐκάκισαν ἡμᾶς ἀναφανδὸν διότι συνεδράμομεν Ἵπουργὸν ἀνήκοντα εἰς ἄλλο κόμμα νὰ κάμῃ τι τελειότερον εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Ἑλλάδος. Βεβαίως, ἐὰν τὰς πράξεις ἡμῶν διεῖπε ἰδιοτέλεια καὶ φιλαυτία, ἔπρεπε νὰ ἀπόσχωμεν τῶν συνεδριῶν δεικνύοντες οὕτω εἰς τὸν κ. Ἵπουργόν ὅτι ἄνδρες, οὗς καὶ αὐτὸς μάλιστα τιμᾶ, δὲν ἐπιτρέπεται νὰ μὲνωσιν ἐκτὸς ὑπηρεσίας καὶ ὅτι εἶναι ἀντίφασις νὰ ζητῇ τὰ φῶτα αὐτῶν ὑπὲρ τῶν σχολείων θεωρητικῶς καθ' ὃν χρόνον πρακτικῶς στερεῖ αὐτὰ τούτων. Ἄλλ' ἡμεῖς, οἵτινες ἐμάθομεν νὰ λησμονώμεν πάντοτε τὸ ἡμέτερον ἐγῶ, ὅταν πρόκηται περὶ κοινοῦ τινοῦ καλοῦ, δὲν ἐμνησικαχήσαμεν πρὸς τὴν πολιτειανδιὰ τὴν ἀστοργίαν πρὸς ἡμᾶς καὶ πρὸς τὰ σχολεῖα, καὶ προθύμως μετέσχομεν τῶν συνεδριῶν λέγοντες ἐλευθέρως τὴν γνώμημᾱς καὶ συντελοῦντες νὰ ἐπικρατήσῃ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ τάξις ἐν τῷ κλάδῳ τῶν διδασκάλων. Καὶ νομίζομεν ὅτι πάντες, ὅσοι ἔχουν νοῦν νὰ σκεφθῶσι, θὰ ἐπαινέσωσιν ἀπροκαλύπτως τὴν πράξιν ἡμῶν. Καὶ ὅμως εὔρεθησαν τινες, οἵτινες μάλιστα ἐγράψαν καὶ εἰς τὰς ἐφημερίδας ἐπιδεικνύοντες ἑαυτοὺς ὅτι αὐτοὶ προσκληθέντες δὲν μετέσχον. Ὡς ἐκ θετικῆς πηγῆς γινώσκομεν εἶναι ψευδέστατον ὅτι προσεκληθῆσαν, ἀλλ' ἄξιον ἰδιαίτερας μομφῆς εἶναι ἡ καυχησιολογία των

ὅτι κληθέντες δὲν μετέσχον. Οὐδεὶς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἀρνήται ὑπηρεσίαν εἰς τὴν πολιτείαν, μάλιστα ὅταν αὕτη διὰ τοῦ προσώπου τοῦ Ἵπουργοῦ ζητῇ τὴν συνδρομὴν του. Τὸ τοιοῦτον δὲν ἐπιτρέπεται εἰς οὐδένα πολίτην, εἶναι δὲ λυπηρὸν ὅτι ἄνδρες πεπαιδευμένοι τολμῶσι καὶ νὰ καυχῶνται διὰ τὴν ἀρνήσιν των ταύτην. Διὰ τοιαύτης διαγωγῆς εἶναι ἀδύνατον νὰ εὐχαριστήσωσι οὐδένα, πολλῶ δὲ μᾶλλον τοὺς μεγάλους ἄνδρας, πρὸς οὗς νομίζουσιν ὅτι προσφέρουσιν ἐκδούλευσιν κάμνοντες τὸν ἄγαν ἀφωσιωμένον. Καιρὸς εἶναι νομίζομεν νὰ παύσῃ ἡ μωροδοξία καὶ ἡ μωρολογία. Ὅστις θέλει νὰ καταλάβῃ ὑψηλὰς θέσεις ἐν τῇ πολιτείᾳ πρέπει νὰ παρασκευάσῃ ἑαυτὸν ἄξιον τοιούτων θέσεων καὶ διὰ μελετῶν μάλιστα δὲ καὶ διὰ χαρακτῆρος ἠθικοῦ. Καὶ τοιοῦτον ἄνδρα ὀφείλουσι πάντες νὰ ὑποστηρίζωσιν. Ὅταν ὅμως βλέπομεν ὅτι διὰ τῶν ῥηδουργιῶν καὶ τῆς ἀκατανόητου διὰ τὸ μέγεθος ἐνδοτικότητος των νομίζουσι ὅτι παρασκευάζουσιν ἑαυτοὺς ἄξιους τῶν θέσεων, ἄς ἐπιδιώκωσι, τότε πρέπει ἡ πολιτεία αὕτη νὰ παρεφρόνησῃ ἢ νὰ ἐξηχεριώθῃ, ἐὰν τοιαῦτα προσόντα ζητῇ διὰ τοὺς ὑπαλλήλους της. Ἡμεῖς ἐργαζόμεθα ἀδιαλείπτως νὰ μεταδώσωμεν εἰς τὴν κοινωνίαν τὰς περὶ σχολείων ἰδέας, ἄς ἔχομεν καὶ τὸ πῦρ, ὅπερ μᾶς θερμαίνει, ὑπὲρ τῆς ἐφαρμογῆς τοιούτων ἰδεῶν, αἵτινες θὰ ἐξαπλώσωσιν εὐλογίαν εἰς τὸ ἔθνος. Καὶ τοιοῦτον μέγα σκοπὸν πρὸ ἡμῶν ἔχοντες ἀπαξιόωμεν νὰ δώσωμεν τὴν ἐλαχίστην προσοχὴν εἰς τὰς κρίσεις ἀνθρώπων, οἵτινες ἐξ ὅσων γράφουσι φαίνεται ὅτι στεροῦνται πάσης κρίσεως. Ἡμεῖς θὰ ἐξακολουθήσωμεν ἀταράχως καὶ ἐπιμόνως νὰ συνιστῶμεν τὸ καλόν, νὰ ψέγωμεν τὸ κακὸν τὸ γινόμενον ἐν τοῖς σχολείοις, μᾶς εἶναι δὲ ἐντελῶς ἀδιάφορον, ἂν ἡ εὐγενὴς ἡμῶν αὕτη προσπάθεια ταράττῃ τοὺς κύκλους μερικῶν ἀργολόγων καὶ ἀπερισκέπτων ἀνθρώπων.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ὑπὸ μεγάλης ἀθυμίας καὶ ἀπογοητεύσεως κατελήφθησαν πάντες οἱ δημοδιδάσκαλοι ἰδόντες ὅτι σκέψις γίνεται κατ' αὐτάς περὶ ἐλαττώσεως τοῦ μισθοῦ αὐτῶν, ὡς ἂν οὗτος νὰ ἦναι τοσοῦτος, ὡστε νὰ ἐπιτρέπηται αὐτοῖς νὰ ζῶσιν ἐν εὐμάρειᾳ καὶ πάσῃ χλιδῇ. Οἱ δημοδιδάσκαλοι διὰ τοῦ μισθοῦ, ὃν σήμερον λαμβάνουσι, ὅτε καὶ αἱ βιωτικαὶ ἀνάγκαι ἐπολλυπλασιασθήσαν καὶ πάντα τὰ χρεῖωδη ὑπερετιμήθησαν, μετὰ μεγάλης στενοχωρίας δύναται νὰ ζῶσι καὶ μάλιστα οἱ ἐγγαμοί, ὧν ὁ βίος πλησιάζει νὰ καταστῇ ἀβίωτος. Ἄν δὲ παραβάλωμεν τὸν σημερινὸν μισθὸν αὐτῶν μὲ τὸν μισθὸν ὃν ἄλλοτε ἐλάμβανον, θέλωμεν ἰδῆ ὅτι ὁ σημερινὸς εἶναι πολὺ ἐλάσσων τοῦ προτέρου, καὶ τοῖ σήμερον ἀπαιτοῦνται μεγαλειότερα προσόντα διὰ νὰ γίνῃ τις δημοδιδάσκαλος καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ εἰς κόπους μεγα-

λειτέρους υποβάλλεται σήμερον και αι απαιτήσεις της κοινωνίας εισί πολύ μεγαλειότεραι η πρότερον. Δέν ηρκεσε λοιπόν η ελάττωσις, ην υπέστη ο μισθός ημών των δημοδιδασκάλων δια της καταργήσεως των διαφόρων αποδοχών μας, αλλά πρέπει ήδη να γίνη και έτέρα αφαιρέσις αυτού; Τότε πρὸς τί οι τόσοι κόποι και θυσίαι ημών; Πῶς ημεῖς θα ζήσωμεν; "Αν ποτε λάβη σάρκα και ὀστέ τὸ μελετώμενον σήμερον, τότε ὁ βίος ημών καθίσταται ἀπεχθής. Καὶ δέν κρίνεται ἕξις κρείσσονος τύχης οὐδέ τοῦ τελευταίου ὑπαλληλίσκου αὐτὸς πρὸς ὃν τὸ ἔθνος ἔχει ἀναθήσει τόσας ἐλπίδας, τόσον μέγα και ὑψηλὸν ἔργον; Οἰκτρὸν τῆ ἀληθείᾳ. Καὶ ἔπειτα ἀποροῦμεν, διατί ἡ δημοτ. ἐκπαιδεύσις χωλαίνει. Καὶ πῶς εἶναι δυνατόν να μὴ χωλαίνῃ, ἀφ' οὗ πᾶν ὅ,τι ἐγένετο ἐν αὐτῇ μέχρι τοῦδε, ἐγένετο πρὸς βλάβην αὐτῆς και ἡδὴ μέλλει να διαπραχθῆ μέγιστον κακόν, ὅπερ θέλει ἐπιφέρει τὴν ἐντελῆ κατάπτωσιν αὐτῆς; Ἄντι λοιπὸν σήμερον να γίνεταί σκέψις περὶ ἐλαττώσεως τοῦ μισθοῦ των δημοδιδασκάλων, φρόνιμον και συνετὸν θὰ ἦτο, ἐὰν ἐγένετο σκέψις περὶ βελτιώσεως τῆς θέσεως αὐτῶν ὑπὸ ὑλικὴν και ἠθικὴν ἐποψιν και τοῦτο ἴσα ἴσα ἔπρεπε να γίνη σήμερον ὑπὸ των ἀρμοδίων, ἐὰν ὄντως ἐπιθυμῶσι τὴν ἀνόρθωσιν τῆς Δημοτ. ἐκπαιδεύσεως.

Περὶ δὲ των διδάκτρων οὐδεὶς πλέον πρέπει να γίνεται λόγος, καθόσον ταῦτα πρὸ πολλοῦ κατεδικάστησαν ὑπὸ τῆς πείρας. Τὰ διδάκτρα εἰσι καθαρὰ ἐπαίτια και οὐδὲν πλέον.

Ὡς ἐξῆς δὲ φρονῶ ὅτι πρέπει να κανονισθῶσι οι μισθοὶ των δημοδιδασκάλων.

	Πρωτοβάθμιοι	Δευτεροβάθμιοι	Τριτοβάθμιοι
Μισθὸς κατὰ μῆνα	150	120	100
Μετὰ πενταετίαν	170	140	120
Μετὰ ἐτέραν πενταετίαν	200	160	140
Τῶν δὲ διδασκαλιστῶν ὡς ἐξῆς:			
	120	100	90
Μετὰ πενταετίαν	140	120	105
Μετὰ ἐτέραν τοιαύτην	160	140	120

Δέν συμφωνῶ δὲ μετὰ τοῦ ἀξιότιμου συναδέλφου μου, ὅστις προτείνει, ὅπως διαιρεθῶσι οι δημοδιδάσκαλοι εἰς διαφόρους κατηγορίας ἤτοι εἰς παλ. ἐκ των παλ. διδασκαλείων κλπ. Τοῦτο οὔτε φρόνιμον εἶναι οὔτε συμφέρεει σήμερον. Μετ' ὀλίγον οι παλαιοὶ δημοδιδ. θὰ ἀποχωρήσωσι και πρέπει να ἀποχωρησῶσι, καθόσον δέν δύνανται ν' ἀνταποκριθῶσι εἰς τὰς σημερινὰς ἀπαιτήσεις τῆς κοινωνίας. Τῶ ὄντι μέγα σφάλμα διεπράχθη τὸ να ἀφομοιωθῶσι οι παλαιοὶ με τούς νέους, ἀλλ' ὁ γέγονε, γέγονεν. Ἐπίσης ὁ δημοδιδάσκαλος δέν πρέπει να εἶναι ἱερεύς, καθόσον περὶ ἄλλα ἀσχολούμενος θὰ παραμελῆ τὸ κύριον ἔργον αὐτοῦ.

Καὶ ταῦτα μὲν ὅσον ἀφορᾷ τὰ δύο πρῶτα ζητήματα. "Οσον δ' ἀφορᾷ τὸ τρίτον, εἰς τοῦτο κάλλιστος ὁδηγὸς ημών εἶναι ἡ πείρα. Αὕτη ἀπέδειξεν μέχρι τοῦδε ὅτι οι δήμαρχοι εἶναι οι ἥκιστα καταλ-

ηλοὶ, ὅπως συντείνωσιν εἰς τὴν βελτίωσιν και πρόοδον τοῦ σχολείου. Διὰ τοῦτο ὄχι μόνον δέν πρέπει να δοθῆ μείζων ἐξουσία εἰς τούς δημάρχους, ἀλλὰ και να ἀφαιρηθῆ πᾶσα τοιαύτη παρ' αὐτῶν, ἂν ὑπάρχη. Ὁ διδάσκαλος πρέπει να ἦναι ἀνεξάρτητος, να κατέχη δὲ τὴν ἀρμόζουσαν θέσιν ἐν τῇ πολιτείᾳ, ἂν ἐπιθυμῶμεν να ἀποβαίνῃ πράγματι μορφωτικὸς παράγων. Ἡ δημοτικὴ ἐκπαιδεύσις πρέπει να ἦναι αὐτοτελής και ἐνιαία. Δέν πρέπει δὲ να λαμβάνωσι μέρος εἰς αὐτὴν πρόσωπα ὅλως ἀναρμόδια και ξένα πρὸς αὐτήν, ἅτινα οὐδὲν ἄλλο κατεργάζονται ἢ τὴν παράλυσιν αὐτῆς.

Κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην, ἦν ἐμόρφωσα κατὰ τὸν ὑπερῷοδεκαετῆ διδασκαλικὸν μου βίον, μόνον παρὰ κεντρικῆς ἀρχῆς πεφωτισμένης και ἀπὸ χρηστοῦ συνειδότος ἐνεργούσης δύναμεθα ν' ἀναμένωμεν καλόν τι ὑπὲρ των σχολείων. Ἄλλὰ τίς πρέπει να ἦναι αὕτη; Τὸ ὑπουργεῖον; Οὐχὶ βεβαίως. Φρονῶ λοιπὸν ὅτι πρέπει να συσταθῆ συμβούλιον ἐκπαιδευτικὸν ἐκ τριῶν τοῦλάχιστον προσώπων. Τὸ συμβούλιον τοῦτο ἀποτελούμενον ἐξ ἀνδρῶν παιδαγωγικῶν και διοριζόμενον τῇ προτάσει τῆς ὀλομελείας τοῦ Ἄρειου Πάγου ὑπὸ τοῦ βασιλέως να διευθύνῃ τὴν δημοτικὴν ἐκπαιδεύσιν διὰ των ἐπιθεωρητῶν, οἵτινες πρέπει να ἦναι τακτικοὶ και ἔκτακτοι. Καὶ ἔκτακτοι μὲν να διορίζωνται ἄνδρες παιδαγωγικοὶ και να ἦναι 5-6, τακτικοὶ δὲ να διορίζωνται οι ἀρχαιότεροι των πρωτοβαθμίων δημοδιδασκάλων μετὰ δεκαπενταετῆ τοῦλάχιστον διδασκ. ὑπηρεσίαν, οἵτινες πρέπει να ἦναι περὶ τούς 25. Τὸ ὑπουργεῖον να ἔχῃ ἀπλήρην ἐποπτεῖαν ἐπὶ των σχολείων χορηγοῦν τὰς ἀναγκαίας πιστώσεις διὰ τὴν συντήρησιν αὐτῶν. Διὰ νόμου να ἐξασφαλισθῆ ἡ θέσις τοῦ διδασκάλου μονιμοποιουμένη και βελτιουμένη ἠθικῶς και ὑλικῶς ὡς ἄνω εἴρηται. Οὐδεὶς να ἀπολύηται, οὐδεὶς να υποβιβάζεται, οὐδεὶς να μετατίθεται ἐπὶ ὠρισμένον χρόνον ἄνευ ἀποχωρῶντος λόγου.

Νὰ τηρῆται δὲ αὐστηρῶς ἡ ἀρχαιότης.

Καὶ ταῦτα μὲν ὅσον ἀφορᾷ τὸν διοικητικὸν ὄργανισμὸν των σχολείων και τὴν ἐξασφάλισιν τῆς θέσεως τοῦ διδασκάλου. "Οσον δ' ἀφορᾷ τὴν ταξινόμησιν των σχολείων και τὴν τοποθέτησιν τοῦ προσωπικοῦ φρονῶ ὅτι πρέπει να γίνωσι τὰ ἐξῆς:

1) Ἄπαντα τὰ σχολεῖα να ἔχωσιν ἐξαετῆ κύκλον μαθημάτων και να διαιρεθῶσι εἰς τρεῖς τάξεις Ἀγῆς με 5 ἢ 6 διδασκάλους, Βας με 3 ἢ 4 διδασκάλους και Γῆς με 2 διδασκάλους.

2) Τριτοβάθμια σχολεῖα να συνιστῶνται ἐκεῖ, ἐνθα ὁ πληθυσμὸς εἶναι μέχρι χιλίων κατοίκων, δευτεροβάθμια ἀπὸ χιλίων μέχρι δύο χιλιάδων, και πρωτοβάθμια ἀπὸ δύο χιλιάδων και ἄνω, ὑπολογιζομένης τῆς φοιτήσεως 10 τοῖς 0/0

3) Εἰς τὰς κώμας ἐνθα ὁ πληθυσμὸς εἶναι κατώτερος των 500 κατοίκων να συσταθῶσι γραμματεῖα με τρεῖς τάξεις.

4) Ὁ ἐξερχόμενος ἐκ τοῦ τριτοβαθμίου σχολείου

μαθητῆς και ἐπιέμενος ἀνωτέρας παιδείσεως να κατατάσσεται ἐν τῇ 5ῃ τάξει των δευτεροβαθμίων ἢ πρωτοβαθμίων σχολείων, ὁ δὲ ἐξερχόμενος ἐκ των γραμματιῶν να κατατάσσεται ἢ ἐν τῇ 4ῃ τάξει των τριτοβαθμίων σχολείων ἢ ἐν τῇ ἂν κριθῆ ἄξιος τάξει των Βας ἢ Ἀγῆς τὰς σχολείων.

5) Ἄπαντες οι ἐξερχόμενοι ἐκ των διδασκαλείων διδασκαλοὶ παντὸς βαθμοῦ διορίζονται με τὸν αὐτὸν μισθὸν τοῦ κατωτέρου βαθμοῦ τοποθετούμενοι ἐν τοῖς κατωτάτοις τμήμασι των πρωτοβαθμίων και δευτεροβαθμίων σχολείων. Μετὰ διετίαν να λαμβάνῃ ἕκαστος τὸν μισθὸν τοῦ βαθμοῦ του και να τοποθετῶνται οι μὲν πρωτοβάθμιοι ἢ ὡς διευθύνται των τριτοβαθμίων σχολείων ἢ ὡς διδασκαλοὶ ἐν τοῖς τριτοβαθμίοις σχολείοις. Μετὰ τριετίαν να τοποθετῶνται οι μὲν πρωτοβάθμιοι ὡς διευθύνται των δευτεροβαθμίων σχολείων, οι δὲ δευτεροβάθμιοι ὡς διδασκαλοὶ ἐν αὐτοῖς. Μετὰ ἐτέραν τριετίαν οι μὲν πρωτοβάθμιοι να τοποθετῶνται ὡς διδασκαλοὶ ἐν τοῖς ἀνωτέροις τμήμασι των πρωτοβαθμίων σχολείων, οι δὲ δευτεροβάθμιοι ὡς τοιοῦτοι ἐν τοῖς μεσαίοις τμήμασι αὐτῶν. Μετὰ τετραετίαν δὲ οι πρωτοβάθμιοι να προάγωνται εἰς διευθύντας των πρωτοβαθμίων σχολείων με δραχμὰς 220 κατὰ μῆνα. Μετὰ ἐτέραν δὲ τετραετίαν ἦτοι μετὰ ὑπερδεκαπενταετῆ ἐν ὅλῳ ὑπηρεσίαν να προάγωνται εἰς ἐπιθεωρητὰς με μισθὸν δραχ. 250 κατὰ μῆνα. Καὶ ταῦτα μὲν πάντα να γίνωνται ἐφ' ὅσον κενοῦνται θέσεις, να προτιμῶνται δὲ οι ἀρχαιότεροι τηρουμένου πρὸς τοῦτο βιβλίου ἀρχαιότητος. Εἰς τούς τακτικούς ἐπιθεωρητὰς, οἵτινες πρέπει να ἐπισκέπτωνται δις τοῦλάχιστον τοῦ ἔτους ἕκαστον σχολεῖον, δέον ν' ἀνατεθῆ πλήρ τῆς ἐπιθεωρήσεως και ἡ ἐκδοσις των χρηματ. ἐνταλμάτων των διδασκάλων και ἡ φροντις πρὸς ἔγκαιρον πληρωμὴν τοῦ μισθοῦ αὐτῶν.

Καὶ ταῦτα μὲν ὅσον ἀφορᾷ τὰ σχολεῖα των ἀρρένων· τὰ δὲ σχολεῖα των θηλέων και ταῦτα πρέπει να διαιρεθῶσι εἰς τρεῖς τάξεις Ἀγῆς, Βας και Γῆς με τὴν διαφορὰν ὅτι Γῆς τάξεως πρέπει να συνιστῶνται ἐκεῖ, ἐνθα ὁ πληθυσμὸς εἶναι 1500-2500, Βας ἐκεῖ, ἐνθα εἶναι 2500-3500 και Ἀγῆς ἐκεῖ ἐνθα εἶναι ἄνω των 3500 κατοίκων, ὑπολογιζομένης τῆς φοιτήσεως 5-6 τοῖς 0/0. Κάτω των 1500 κατοίκων να συνιστᾶται ἐν σχολεῖον ἀπλοῦν με τρεῖς τάξεις και τριετῆ φοιτήσιν με μίαν τριτοβάθμια διδασκαλίαν. Ἡ τοποθέτησις αὐτῶν να γίνεταί ὅπως και των ἀρρένων διδασκάλων. Μισθὸν δὲ να λαμβάνωσιν ὡς ἐν τοῖς ἐμπροσθεν εἴρηται, ἅπασαι κατ' ἀρχὰς τὸν αὐτὸν τοῦ κατωτέρου βαθμοῦ ὡς και οι ἄρρενες· αι δὲ διευθύντριαι των πρωτοβαθμίων σχολείων να λαμβάνωσι και 10 δραχμὰς ἐπὶ πλέον τοῦ μισθοῦ των.

Πλήρ δὲ των ἀνωτέρω πρέπει να γίνωσι και τὰ ἐξῆς. Να οἰκοδομηθῶσι διδασκτῆρια, να ἐφοδιασθῶσι τὰ σχολεῖα με τὰ ἀναγκαῖα διδασκ. ὄργανα και σκεῦη, να ὀρισθῆ ἡ διδασκτῆ ὕλη ἐν ἐκάστῳ εἶδει

των σχολείων και ἐν ἐκάστη τάξει, να ὀρισθῆ ὁ χρόνος των ἐγγραφῶν, αἵτινες πρέπει να γίνωνται μέχρι τῆς 20ῆς 7βρ. ὡς και ἡ ἡλικία των κατὰ πρῶτον προσερχομένων εἰς τὸ σχολεῖον μικρῶν μαθητῶν, ὁ χρόνος των ἐξετάσεων, των διακοπῶν, αἵτινες πρέπει να παρατείνωνται μέχρι τῆς 20ῆς Ἀυγούστου, ἢ δὲ κατὰ τόποις των διδασκάλων να γίνεταί κατὰ τὰς ἀρχὰς Ἀυγούστου και τοῦτο ὅπως πάντες μέχρι τῆς 20ῆς Ἀυγούστου ὦσιν εἰς τὰς θέσεις των, τακτοποιήσωσι μέχρι τέλους τούς μαθητὰς των και ἀπὸ τῆς 1ης 7βρίου ἀρχεταί τακτικῶς ἡ ἐργασία. Ἐπίσης και διὰ τὰς ἀπουσίας να ληφθῆ μέτρον τι. Ἐπιὼρισμένου ἀριθμοῦ ἀπουσιῶν ν' ἀπορρίπτεται ὁ μαθητῆς κατὰ τὰς ἐξετάσεις και να μὴ προάγεται. Ἄπὸ τάξεως εἰς τάξιν προαγόμενος ὁ μαθητῆς να λαμβάνῃ ἐνδεικτικὸν ἐπὶ 50λέπου χαρτοσήμου. Οὕτω πως διοργανουμένης τῆς Δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως και ὀριζομένων των καθέκαστα, δύναμεθα ν' ἀναμένωμεν εὐάρεστα ἀποτελέσματα.

Καὶ περὶ των βιβλίων πρέπει να ληφθῆ πρόνοια τις. Ταῦτα πρέπει να ἦναι οὔτω συγγεγραμμένα, ὥστε να ὑποβοηθῶσι τὴν διδασκαλίαν. Ἐν διαγωνισμῶ να ἐγκρίνωνται τὰ σχετικῶς καλλίτερα και ταῦτα να εἰσάγωνται εἰς τὰ σχολεῖα, ἀφινουμένης τῆς ἐκλογῆς εἰς τούς διδασκάλους. Ἐπίσης και τὸ παιδαγωγικὸν σύστημα πρέπει να συζητηθῆ και να ἀποφασισθῆ τέλος ποῖον εἶναι τὸ καταλληλότερον και τοῦτο να εἰσαχθῆ εἰς ὅλα τὰ σχολεῖα.

Αὕτη εἶναι ἡ γνώμη μου ἐπὶ τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ ζητήματος, ἦν ὑποβάλλω ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τῆς φίλης «Ἐκπαιδεύσεως», ἥτις πάνυ εὐγενῶς φερομένη και ἀγωνιζομένη ὑπὲρ τοῦ κολοῦ των σχολείων, προθύμως ἠνοιξε τὰς στήλας αὐτῆς εἰς πάντα θέλοντα να προτείνῃ καλόν τι ὑπὲρ των σχολείων.

Ἐν Ἀθῆναις τῇ 26 8βρίου 1893

Γ. Γ. Καρδαράς.

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΕΙΣ

Ἐκ Παρνασσίδος. — Ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 48. φύλλῳ τοῦ Σχολείου, ὄργανου τοῦ συνδέσμου των δημοδιδασκάλων εἶδον, τὸ ἔφετεινὸν ἀποτέλεσμα των ἐξετάσεων των διδασκαλείων κρινόμενον ὑπὸ των ἐκδοτῶν ὡς δίκαιον και συμφέρον πρὸς τὴν ἀποστολὴν των ἐκπαιδευτηρίων τούτων. Ἡ κρίσις αὕτη δέν μοι φαίνεται τὸ παράπαν ὀρθή. Δικαιοσύνη δέν εἶναι ἡ καταπάτησις τοῦ δικαίου των μαθητῶν. Ἐὰν ἐν μιᾷ τάξει ἐνὸς διδασκαλείου εἶναι ὀλίγοι μαθηταί, ἀλλὰ κατὰ σύμπτωσιν οι πλείστοι τούτων εἶναι ἄριστοι, πρέπει διὰ τοῦτο να ἀδικηθῶσι, διότι ἐνδέχεται να παρεξηγηθῶσιν ὑπὸ τῆς κοινωνίας και τῆς πολιτείας οι κ.κ. καθηγηταὶ τοῦ διδασκαλείου ὡς ὁσάντες ἄνευ φειδοῦς τὸν πρῶτον βαθμὸν εἰς πολλούς μαθητὰς σχετικῶς πρὸς τὸ σύνολον των μαθητῶν τῆς τάξεως; Ἡξεύ-

ρομεν δὲ ὅτι ὑπάρχουσι Διευθυνταὶ τῶν Διδασκαλείων, οἵτινες ζητοῦσι νὰ ἀποκτήσωσι δόξαν δεικνυόμενοι φειδωλότατοι εἰς τὴν παροχὴν ὅχι μόνον τοῦ πρώτου βαθμοῦ, ἀλλὰ καὶ τοῦ δευτέρου. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι δικαιοσύνη πλέον, ἀλλ' ἀδικία καὶ ἀστοργία πρὸς τοὺς νέους, ὧν παραγνωρίζεται καὶ ἡ πρόοδος καὶ ἡ ἰκανότης. Καὶ εἶναι λίαν ἀλγεινὸν νὰ βλέπωμεν τοιαῦτα πράγματα συμβαίνοντα, ἀλλὰ νὰ ἐπικροτῶμεν καὶ εἰς τὴν ἀδικίαν αὐτὴν ἡμεῖς οἱ διδάσκαλοι δεικνύει ὅτι δὲν ἤξεύρομεν οὔτε τὴν θέσιν μας οὔτε τὰ καθήκοντά μας. Ἐνθυμοῦμαι ὅτι πέρυσιν ἡ βαθμολογία τοῦ Διδασκαλείου Ἀθηνῶν ἦτο ἀδικωτάτη καὶ ἀστοργοτάτη διότι ἐξ 78 μαθητῶν ἔγειναν πρωτοβάθμιοι ὀκτώ, ὧν οἱ δύο ἔπρεπε νὰ γίνωσι κατὰ δικαίαν καὶ οὐχὶ μεροληπτικὴν κρίσιν τριτοβάθμιοι, τούναντιον δὲ ἔγειναν τινὲς τριτοβάθμιοι, ἐν ᾧ ἦσαν ἐνδεδειγμένοι καθ' ὅλον τὸ ἔτος διὰ τῆς προόδου αὐτῶν ὡς πρωτοβάθμιοι. Τὰ αὐτὰ δὲ μανθάνομεν ὅτι ἐπανελήφθησαν ἐφέτος ἐν τισὶ Διδασκαλείοις. Ἀλλὰ τοιαῦτα πράγματα οὐδαμῶς πρέπει νὰ χρησιμεύωσιν εἰς τοὺς συναδέλφους ὡς λόγοι ἀγαλλιάσεως καὶ ἀκαίρων ἐπαίνων ὑπὲρ τῶν διαχειριζομένων τὴν ἐξουσίαν τοῦ δίδειν τοὺς βαθμούς. Νομίζομεν ὅτι τὸ φρονιμώτερον ἐν τοιαύτῃ περιστάσει εἶναι νὰ τηρῆται φρόνιμος σιγή, ἐὰν δὲν ἔχη τις τὸ θάρρος νὰ καταγγεῖλῃ εἰς τὴν κοινὴν γνώμην τὰς παρεκτροπὰς. Διότι παρεκτροπὴ εἶναι καὶ νὰ δίδωνται βαθμοὶ τῷ θυλάκῳ ὡς καὶ τὸ φειδωλεύεσθαι ἐν πράγμασι, ἃ κείνται βραβεῖα εἰς τὴν ἐπιμέλειαν καὶ ἀρετῇ. Ἐὰν Διευθυντὴς τις τοῦ Διδασκαλείου ἐπιθυμῇ ν' ἀποκτήσῃ δόξαν, ἅς ζητήσῃ πρὸς τοῦτο ἄλλο μέσον, οὐχὶ ὁμως καὶ τὴν ἀφαίρεσιν ἢ τὴν ἐλάττωσιν τοῦ βαθμοῦ τῶν μαθητῶν του. Διότι τοῦτο εἶναι μὲν ἀσπλαγχνὸς ἀδικία, καὶ ἢμπορεῖ νὰ θαυμάζωσι καὶ νὰ ἐγκωμιάζωσιν ἀκαίριμοι μερικοὶ συναδέλφοι, ἀλλὰ κατακρίνουσιν οἱ φρόνιμοι ἄνθρωποι, οὐδέποτε δὲ συγχωρεῖ ὁ Θεός. Ταῦτα ἔγραψα, ἵνα ἀποτρέψω μερικοὺς τῶν συναδέλφων μου, οἵτινες φαίνεται ὅτι ἔχουν πᾶσαν διάθεσιν νὰ αὐτομαλήσουν πρὸς τοὺς ἐχθροὺς τῶν δημοδιδασκάλων.

H. A. Δ.

ΠΕΥΠΕΡΙΓΟΝ ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ ΑΛΗΘΕΣΤΑΤΟΝ

Εἰς τινὰ χώραν τῆς Ἀμερικῆς κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα ὑπῆρχεν εἰς γενικὸς ἐπιθεωρητῆς τῶν δημοτικῶν σχολείων, ὅστις πάντοτε ἐφρόντιζε νὰ ἐπαῖνῃ τὸν ἐκάστοτε νέον Ὑπουργόν, κατακρίνων ὀριμύτατα τὸν πεσόντα, καὶ οὕτω πᾶς νέος Ὑπουργὸς ἐκόλακεύετο ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ καλλίτερος τῶν προκατόχων του. Ἡ διαγωγή δὲ αὐτῆ δὲν ἐβράδυνε νὰ γείνη γνωστὴ εἰς ὅλους, νὰ γνωρίζῃ δὲ αὐτὴν καὶ ὁ νέος Ὑπουργός. Εὐθὺς δὲ, ὡς ἀρκίσθη ὁ νέος οὗτος Ὑπουργός καὶ μετέβη εἰς τὸ Ὑπουργεῖον, ἐνεφανίσθησαν πρὸς αὐτὸν καὶ κατὰ τὴν ἐπικρατοῦ-

σαν συνήθειαν οἱ ἄλλοι τμηματάρχαι, ἀλλὰ καὶ ὁ κ. γενικὸς ἐπιθεωρητῆς. Τότε οὗτος ἐν τῇ διακρινούσῃ αὐτὸν τόλμῃ συγχαίρει δι' ἐγκωμίων πολλῶν τὸν Ὑπουργόν ἐπιλέγων καὶ τάδε: «Ἐλπίζω, κύριε Ὑπουργέ, ἐπὶ τῶν ἡμερῶν Σας τὸ Ὑπουργεῖον νὰ εἶναι ἠθικώτερον τοῦ προκατόχου Σας.»—«Οὐδέποτε, ὑπέλαβεν ὁ κ. Ὑπουργός, θὰ εἶναι ἠθικώτερον, κ. Τμηματάρχα, ἐν ὅσῳ ὑμεῖς μένετε ἐδῶ.» Οἱ πονηροὶ ἄλλοι οἱ παρευρεθέντες ἀκούσαντες ταῦτα ἐγέλασαν χαιρεκάκως, ὁ δὲ κ. Τμηματάρχης δὲν ἤκουσεν οὐδὲν φαίνεται τούτων καὶ ἐξηκολούθησε νὰ ἐπαῖνῃ καὶ νὰ διηγῆται καταχρήσεις τοῦ προκατόχου του καὶ πᾶς αὐτὸς κατῶρθωνε νὰ περιστέλλῃ ἐνίας τούτων. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου ὁ κ. οὗτος γενικὸς ἐπιθεωρητῆς ἐθεωρεῖτο ἀναγκαῖον πρόσωπον ἐκάστου Ὑπουργοῦ. Ἀφίνομεν δὲ εἰς τὸν ἀναγνώστην νὰ κρίνῃ πότερος ὁ Ὑπουργός ἢ ὁ Τμηματάρχης ἢ καὶ ἀμφοτέροι ἦσαν οἰκτιρμοῦ ἄξιοι, καὶ ἐὰν ἦτο δυνατόν τοιαῦτα πράγματα νὰ ἦσαν ἀνεκτὰ καὶ ἐν Ἑλλάδι γινόμενα.

ΠΟΙΗΜΑ

1

Εἶμαι ἐν καλὸν παιδίον
Κι' ἔρχομαι εἰς τὸ σχολεῖον
Γιὰ νὰ εἶμαι πλέον ἄλλος
Ἄμα γείνω πειδὸν μεγάλος.

2

Τί ὄραϊα ἴστον σχολεῖον;
Κάθημαι εἰς τὸ θρανίον
Μὲ παιδάκια ἴσαν ἐμένα
Ἦμορφα, καθαρισμένα!

3

Μὲ πλεγμένα τὰ χερᾶκια
Ὀλοένα τὰ ματάκια
Ἔχω ἔστον διδάσκαλό μου
Ποῦ μιλά γιὰ τὸ καλό μου

4

ὦ! χαρὰ μου ἴστον θρανίον
Πότε θάχω καὶ βιβλίον;
Νὰ ἀρχίσω νὰ διαβάζω
Κόμα καὶ νὰ λογαριάζω

5

Τότε ὅπου θὰ περνάω
Ὀλους θὰ τοὺς χαιρετάω
Κι' ὅλοι ἔμένα θὰ τηρᾶνε
Τίνος εἶμαι, θὰ ῥωτᾶνε.

Ἐν Χειμάρρῳ 14 8)βρίου 1393.

Κωνστ. Ἰωαννίδης.

Ἐξεδόθη τὸ ἡμερολόγιον Κ. Φ. ΣΚΟΚΟΥ τοῦ ἔτους 1894, ὅπερ περιέχει καλλίστας πραγματείας τῶν ἐπιφανῶν παρ' ἡμῖν λογογράφων καὶ ποιητῶν καὶ σπουδαίας καὶ φαιδρᾶς, ἀξίας ἀναγνώσεως. Τιμὴ αὐτοῦ χρυσοδέτου διὰ τὸ ἔσωτ. φρ. 4,50—ἔξωτ. φρ. 5.